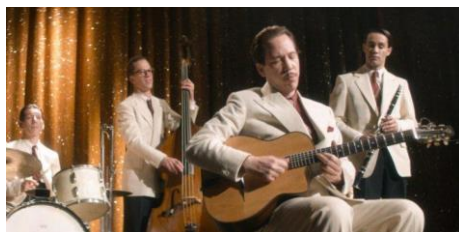
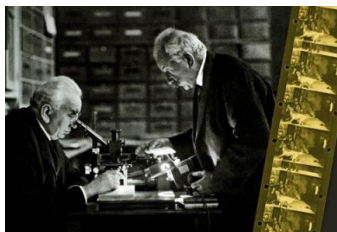

Välkommen till 2020 års temadag

Ensemble

Ekonomikum, hörsal 3
Kyrkogårdsgatan 10, Uppsala
Lördagen den 8 februari 2020

Alliance Française

Program

- 09.00-09.45 Registrering, hörsal 3 öppnas, kaffe/te med croissant
- 09.50-10.00 Temadagens öppnande och information
– AFU:s ordförande **Eva Wockelberg**
- 10.00-10.20 Bröderna som fångade ljuset – **Erik Mellgren**
- 10.20-10.40 Om Rolandsången: *ENSEMBL 'od els seint Gabriël i vint Jämte dessa kom också sankte Gabriel]* – **Lars-Göran Sundell**
- 10.40-11.10 Europeiska unionen och dess geopolitiska agenda
– **Olof Ehrenkrona**
- 11.10-11.30 De delade allt - till och med älskarinna
om bröderna Goncourt – **Lena Kåreland**
- 11.30-12.00 Jazzensemblar med franska förtecken i Frankrike och New Orleans – **Ulf Johansson Werre**
- 12.00-13.30 LUNCH**
- 13.30-13.45 ”Jag är/vi är – *je suis/nous sommes*”. Från musikalisk överensstämmelse – harmoni, ackord – till språklig: hur betar sig egentligen orden tillsammans? – **Mats Forsgren**
- 13.45-14.15 Anders Celsius och den franska gradmätningsexpeditionen 1736
– **Hans Ellegren**
- 14.15-14.25 Återvinning – **Gunnar Ekman**
- 14.25-14.45 Le Grand débat: Emmanuel Macron och De gula västarna, en dialog mellan döva – **Ingmarie Froman**
- 14.45-15.15 PAUS med frukt**
- 15.15-15.45 Läkare Utan Gränser – från start till idag och en personlig erfarenhet – **Karin Fischer Liddle**
- 15.45-16.05 Valloninvandringen i Sverige för 400 år sedan; Orsak och verkan... än i dag! – **Frederic Öberg**
- 16.05-16.30 Nouveau Réalisme – tillsammans för en ny konst
– **Sten Bernhardsson**
- 16.30-16.40 Avslutning
- 16.40- 17.00 Utflyttning av ytterkläder
- 17.00 BUFFÉ**

Medverkande

i alfabetisk ordning

Sten Bernhardsson är Uppsalas kulturdirektör med ansvar för merparten av kommunens kulturverksamheter. Han har ett mycket stort intresse för Frankrike och fransksvenska relationer. Studier i språk, konst- och religionsvetenskap i Aix-en-Provence och Uppsala ledde honom till arbete med kulturturism, pedagogisk verksamhet och kulturadministration i såväl Frankrike som i Sverige.

Olof Ehrenkrona, som är fil kand i Idé- och lärdomshistoria, har varit stabschef i moderatledningen, ledarskribent och kolumnist i Svenska Dagbladet, planeringschef i Statsrådsberedningen, ambassadör i Utrikesdepartementet med särskild inriktning på globaliserings- och cyberfrågor och generalkonsul i Mariehamn. I tolv år var han företagare och grundade ett av Sveriges första internetbaserade företag. Olof Ehrenkrona har också ett förflutet i Franska skolan, Döbelnsgatan. Han har skrivit böcker om svensk ekonomisk och politisk historia under 1900-talet. Bland tidigare styrelseuppdrag återfinns Stockholms universitet i två omgångar, Institutet för framtidsstudier och Asia-Europe Foundation i Singapore samt Martens Center i Bryssel. Han är född 1952 och uppvuxen i södra Västerbottens skärgård. Natur och miljöintresserad biologilärare, forskarutbildad i naturgeografi. Arbetar på Kulturgeografiska Institutionen, Uppsala Universitet. Spelar och sjunger gärna både fado, finska valser och irländska jigs.

Gunnar Ekman är skattejurist. Mellan 2003 och 2013 var han skattmästare i *Alliance française d'Uppsala*. Gunnar är en av få som tycker att det är roligt att deklarerera.

Hans Ellegren är sedan 1999 professor i evolutionsbiologi vid Uppsala universitet. Hans forskning handlar framför allt om evolution på molekylär nivå med frågor som hur förändringar i DNA-molekylen ger upphov till nya arter och egenskaper. Hans Ellegren är också ständig sekreterare i Kungl. Vetenskaps-Societeten i Uppsala, Sveriges äldsta lärda sällskap, samt vice preses i Kungl. Vetenskapsakademien. Han är en flitig debattör i forskningspolitiska sammanhang.

Karin Fischer Liddle har arbetat med Läkare Utan Gränser sedan 1995, hon har arbetat i länder som Tjetjenien, Uzbekistan, Somalia, Kina och Södra Sudan i flera olika positioner, sjuksköterska, medicinsk team ledare, medicinsk koordinator och landsansvarig. Är idag

styrelsemedlem i svenska Läkare Utan Gränser och arbetar som avdelningschef på infektion på Akademiska Sjukhuset.

Mats Forsgren är professor emeritus i fransk språkvetenskap vid Stockholms universitet (tidigare vid Uppsala universitet). Författare till läromedel i franska och italienska. Har efter pensioneringen ägnat sig en del åt översättning franska-svenska (sakprosa, romantext).

Ingmarie Froman är journalist och har bevakat Frankrike sedan presidentvalet 1981. Hon har varit korrespondent i Bryssel för Sveriges Television och i Paris för Sveriges Radio. Hon har kommenterat fransk politik i radio och TV och publicerat artiklar i olika tidningar, bl a Svenska Dagbladet där hennes rapport om franska IS-återvändare tillhörde 2019 års mest lästa Under strecket-artiklar.

Ulf Johansson Werre är musikartist, konstnärlig ledare och är också Hedersdoktor i medicin. Ulf Johansson Werre anses vara i världsklass på sina båda instrument - piano och trombone. Han har varit anlitad på festivaler och konsertturnéer över hela världen och har samarbetat med några av de legendariska musikartisterna bl.a. Arne Domnérus, Hacke Björkstén, Mel Lewis, Warren Vaché, Kenny Clarke, Harry "Sweets" Edison, Lars Erstrand, Bob Wilber, Povel Ramel, Antti Sarpila, Lill-Babs Svensson och Gugge Hedrenius. Under 80- och 90-talet var Ulf frekvent med Radiojazzgruppen och Sveriges Radios storband och har sedan dess lett egna grupper och framträder ofta som solist. Ulf leder Uppsala University Jazz Orchestra och är uppskattad föredragshållare vid Senioruniversiteten i Uppsala och Stockholm

Lena Kåreland är litteraturvetare och professor em vid Uppsala universitet. Hon är barnboksforskare och har gett ut böcker om Lennart Hellsing, modernismen i barnlitteraturen, kulturdebatten under 1960- och 70-talen samt om skrivande Stockholmskvinnor under perioden 1880-1920. Hon har särskilt ägnat sig åt fransk litteratur och skrivit en biografi om George Sand, Älska - det är allt! (2014) och senast gett ut boken Förbjuden frukt. Litterärt, franskt & kvinnligt (2018).

Erik Mellgren är vetenskapsjournalist och författare. Han har bland annat medverkat i Forskning och Framsteg, IVA-Aktuellt och Ny Teknik och leder även resor med kultur- och teknikhistoria som tema.

Lars-Göran Sundell är professor emeritus i franska vid Uppsala universitet. Han har forskat kring franska språkets syntax, semantik och pragmatik med huvudsaklig inriktning mot verbläran. Han har studerat romanistikens uppkomst och utveckling liksom ”Frankrike-bilden” hos vittra nordiska resenärer som Orvar Odd, Carl-Jonas Love Almqvist, Carl August Hagberg och Zacharias Topelius.

Frederic Öberg, har bott i både Frankrike och Belgien där han tog sin studentexamen. Efter en fil kand examen från Uppsala universitet, har han arbetat många år som informationschef inom olika större myndigheter som t ex dåvarande Riksförsäkringsverket och Uppsala universitet, samt de senaste tio aktiva åren som stabschef vid Länsstyrelserna i Stockholms och Uppsala län.

Föredragen

i kronologisk ordning

Bröderna som fångade ljuset – *Erik Mellgren*

I december 1895 arrangerade bröderna Auguste och Louis Lumière vad som räknas som världens första biografföreställning i en källarlokal i Paris. De hade inte bara tagit filmerna utan också utvecklat kameran och produktionstekniken. Ur det enkla programmet föddes vår tids största underhållningsindustri. Brödernas företag upphörde dock med sin filmverksamhet efter några få år. I stället blev Lumières företag banbrytande inom helt annat område inom fotokonsten.

Om Rolandsången: ENSEMBL ’od els seint Gabriel i vint [Jämta dessa kom också sankte Gabriel] – *Lars-Göran Sundell*

Den 15 augusti 778 blir eftertruppen av Karl den Stores här på hemväg från Spanien över Pyrenéerna kringrand och nedgjord vid Roncevaux. Denna i historiens ljus relativt obetydliga händelse ligger till grund för ett av världslitteraturens mest berömda verk – den på franska avfattade *Roland(s)ången* från slutet av 1000-talet. Här berättas ingående om hur markgreven Roland, systerson till Karl den Store och befälhavare för eftertruppen, genom förräderi blir omringad av numerärt överlägsna fientliga styrkor. Greve Roland vägrar dock styvnackat att med sitt horn *Olifant* tillkalla hjälp förrän det är för sent och möter med sitt svärd *Durendal* hjältedöden i det pyreneiska bergspasset. Föredragets titel är en versrad hämtad från detta franska nationalepos.

Europeiska unionen och dess geopolitiska agenda – Olof Ehrenkrona

Europeiska unionens geopolitiska miljö har förändrats dramatiskt under de senaste tre decennierna. Utvidgningen till Nord-, Öst- och Centraleuropa har fört med sig nya externa utmaningar som påverkar också EU:s interna utveckling. Situationen i söder har också blivit avsevärt mer komplicerad till följd av demografiska förändringar och försvagade statsbildningar. I sydöst är förhållandena i Turkiet och den allvarliga flyktingsituationen i Mellersta östern ett växande bekymmer. De starkt negativa tendenserna i Ryssland och dess förändrade säkerhetspolitiska inriktning bidrar till den försämrade geopolitiska miljön. Samtidigt försvagas den transatlantiska länken till följd av utvecklingen i Storbritannien och USA. Kinas växande ekonomiska styrka med åtföljande politiska ambitioner innebär att den globala maktbalansen förändras. Utvecklingen understryks av att folkrika länder som Indien, Pakistan och Indonesien successivt blir alltmer betydelsefulla aktörer ekonomiskt och politiskt. Den snabba befolkningsökningen i Afrika, som inte motsvaras av en utveckling mot bättre fungerande statsledningar sätter ett ökat tryck på Europa.

De delade allt - till och med älskarinna om bröderna Goncourt

– *Lena Kåreland*

De båda bröderna Edmond Goncourt (1822 - 1896) och Jules Goncourt (1830 - 1870) levde oskiljaktiga större delen av livet. De delade smak, tankar och vanor - till och med älskarinna. Tillsammans skrev de sina romaner och sina berömda dagböcker, och tack vare att de var förmögna kunde de odelat ägna sig åt sitt stora intresse för konst och litteratur. Särskilt vurmade de för 1700-talet, vars konst och litteraturhistoria de lyfte fram i ljuset. De skrev historiska verk, bland annat om Marie-Anntoinette och om kvinnans ställning under 1700-talet. I sina romaner, som banade väg för naturalismen, skildrar de minutiöst det moderna livet. Bland de sex romaner de skrev märks kriminalhistorien Germinie Lacerteux (1865). Dagböckerna är intressanta historiska dokument men blev också starkt kritiserade för sina bitska och elaka porträtt av samtida författarkolleger. Vad som framförallt gör att bröderna lever vidare även i dag är det pris, Le prix de Goncourt, som Edmond Goncourt instiftade och som delas ut varje år till en fransk romanförfattare.

Jazzsembler med franska förtecken i Frankrike och New Orleans

– *Ulf Johansson Werre*

Fransk kultur har på olika sätt haft en stor betydelse för den tidiga jazzhistorien. New Orleans var i högsta grad präglad av

franskättlingar och kreoler och musiken som kom att betecknas som jazz konvergerade influenser från afrikansk, latinamerikansk, västindisk och europeisk musiktradition. I mötet mellan den svarta befolkningen, kreolerna och vita korsbefruktades blues, ragtime, klassisk musik med spontan improvisation och utvecklades till den fantastiska musikform som med tiden blev känd som jazz. I Frankrike blev snabbt den tidiga jazzen mycket populär och blandades upp ytterligare med bl.a. zigenisk folkmusik. Föredraget kommer att ge en inblick i de olika musikaliska uttryckssätten såväl i ord som ton

Lunch – *Klassisk Boeuf bourguignon, sallad, bröd och smör.
Kaffe/te och en liten kaka. Till lunchen serveras rött vin och vatten.*

”Jag är/vi är – *je suis/nous sommes*”. Från musikalisk överensstämmelse – harmoni, ackord – till språklig: hur betar sig egentligen orden tillsammans? – Mats Forsgren

Från musikalisk gemenskap med Ulf Johansson Werre – harmoni, ackord – till språklig, dvs vad svenska språkvetare kallar ”kongruens”: hur betar sig egentligen orden tillsammans?. I lättsam form ska vi titta på några fall från franska och svenska, där kongruensen ibland överensstämmer mellan de båda språken, ibland inte: subjekt-predikat; attribut och predikativ; participböjning, attributets plats, mm. Avslutningsvis ska vi från storpolitiken hämta ett fall av bristande överensstämmelse.

Anders Celsius och den franska gradmätningsexpeditionen 1736 – Hans Ellegren

När den vetenskapliga revolutionen sveper genom Europa på 1600-talet kan inte de traditionsbundna universiteten erbjuda naturvetenskapen en plattform för förutsättningslös forskning. Lösningen blir bildandet av lärda sällskap, vetenskapsakademier. Det var t ex Académie des Sciences i Paris och Royal Society i London. I Sverige grundas landets första lärda sällskap i Uppsala 1710 och när verksamheten efter några år konsolideras får sällskapet namnet Kungl. Vetenskaps-Societeten i Uppsala. Man formulerade ett patriotiskt forskningsprogram i syfte att lyfta fram landets unika egenskaper och förutsättningar. En sådan vinkling var möjligheten att utföra astronomiska observationer längre norrut än vad någon tidigare hade gjort. Det skulle kunna belysa en av

tidens stora vetenskapliga frågor: är jorden formad som en apelsin eller citron? Med andra ord, är den tillplattad eller tillspetsad vid polerna? När frågan ska få sitt svar är det dock inte Vetenskap-Societeten som organiserar det hela. Det är en franskledd gradmätningsexpedition som i det kalla midvintermörkret 1736 är förlagd till Torneå och samlar in de avgörande uppgifterna. Med sig har man dock en svensk forskare av allra högsta kaliber - Anders Celsius.

Återvinning – *Gunnar Ekman*

”Le Grand débat: Emmanuel Macron och De Gula västarna – en dialog mellan döva – *Ingmarie Froman*

Hösten 2018 uppstod De Gula västarna, en löst sammanhållen rörelse av personer som var kritiska till den unge presidenten Emmanuel Macron och etablissemanget i Paris. Protesterna växte fram ur missnöje över regeringens beslut att höja skatten på drivmedel men kom snabbt att handla om Macrons hela politik. Hans svar blev då att lansera ”Le Grand débat”, en landsomfattande, ambitiös kampanj med tusentals möten, lokala debatter, konferenser, hundratusentals mejl med synpunkter från allmänheten och en aktivt deltagande president. Men hur mycket har presidenten och regeringen lyssnat på framförda synpunkter? Och kan en kampanj ordnad i all hast överbrygga den djupa klyftan i Frankrike?”

Läkare Utan Gränser – från start till idag och en personlig erfarenhet – *Karin Fischer Liddle*

Läkare Utan Gränser startade för 48 år sedan i Frankrike, några viktiga milstolpar i Läkare Utan Gränserns historia fram till idag, och vilka grundpelare som är viktiga för oss. Berättar också om min 24 åriga historia med Läkare Utan Gränser

"Valloninvandringen i Sverige för 400 år sedan; Orsak och verkan... än i dag!" – *Frederic Öberg*

"Folkvandringarna är ett urgammalt inslag i mänsklighetens historia! En av de mest påtagliga folkrörelserna på våra breddgrader är Vallonernas invandring till Norra Europa på 1600-talet och då speciellt till Bergslagen och Norra Uppland.

Det är anmärkningsvärt att ett fåtal människor bidragit till ett lands ekonomiska blomstring på så relativt sett, kort tid. Kunskap, yrkesskicklighet, lojalitet och sammanhållning är de egenskaper hos en

folkgrupp som så bidragit till denna framgångssaga som Frederic Öberg med sitt anförande vill påminna om!"

Nouveau Réalisme-tillsammans för en ny konst – *Sten Bernhardsson*

Filosofen och konstkritikern Pierre Restany skrev under våren 1960 manifestet "Konstituerande förklaringen om en ny realism". Det är grunden till programförklaringen "Nouveau Réalisme – nya sätt att uppfatta det verkliga" som senare samma år undertecknades av nio personer i Yves Kleins ateljé. Den europeiska rörelsen Nouveau Réalisme är resultatet av att franska och italienska konstnärer tillsammans med publiken ville utveckla och förändra konsten.

Alliance Française

Alliance française

Alliance française är en världsomfattande förening som grundades i Paris 1883. Blott åtta år senare, 1891, bildade några eldsjäljar en lokalförening i Uppsala. Alliance française är helt fri från politisk eller religiös anknytning och har till syfte att främja intresset för det franska språket och de franskspråkiga ländernas kultur.

Alliance française d'Upsal, som grundarna ville att den skulle heta, är mer livaktig än någonsin. Man behöver inte vara perfekt i franska för att delta. En del aktiviteter är helt på svenska. Ordförande är Eva Wockelberg.

Alliance française d'Upsal erbjuder ett mycket rikt och varierat program. Alla intresserade är välkomna.

- Föredrag på franska, ibland på svenska, av författare, journalister samhällsdebattörer ...
- Föreläsningsserier på svenska om kultur i den franskspråkiga världen: historia, konst, filosofi, svensk-franska relationer, Europatanken, Paris ...
- Läsecirkel med fem aktuella franska böcker
- En årlig filmfestival, Uppsala franska filmfestival
- Filmcirkel
- Teater, opera och utställningsbesök
- Petit déjeuner français chez Ofvandahls - samtal och samvaro på franska
- Vin och ostprovning
- En temadag på svenska, årligen återkommande i februari, om ämnen som Proust, Normandie, Champagne, På Bonapartes och Bernadottes tid, Produit de France, Deux par deux, Kors och tvärs över Atlanten, franskt vatten, Franska färger, Alsace - gränslöst, Donnant, donnant, Dessous/Under ytan, Première, premier, D'ailleurs/Utifrån, Avec, "[v&R]" "Non!" och Les Pyrénées

Ensemble är en temadag som anordnas av Alliance française d'Upsal. Årets program är det tjuogoandra.

Alliance française d'Upsal

<https://af-upsal.org>

<https://www.facebook.com/afuppsala.se/>